AI in mensentaal

60 ideeën en adviezen om vol zelfvertrouwen met AI aan de slag te gaan

AI in mensentaal

60 ideeën en adviezen

om vol zelfvertrouwen met AI aan de slag te gaan

Mieke Vanhengel

Copyright

Titel: AI in mensentaal

Auteur: Mieke Vanhengel

Coverontwerp: Mieke Vanhengel

Eerste druk

© 2026, Mieke Vanhengel

Uitgegeven in eigen beheer via Bookmundo

ISBN 9789403944739

NUR 997

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

Inleiding **9**

Aan de slag met AI **11**

Enkele AI-tools op een rij *12*

Hoe je eraan begint *14*

Hoe je het vraagt *17*

Als het toch niet lukt *19*

Je kunt niets kapotmaken *22*

Waar AI al aanwezig was **23**

1.1 Waarom ziet mijn Google er ineens anders uit? *24*

1.2 Waarom belandt een gewone mail soms in mijn spam? *26*

1.3 Hoe weet mijn toetsenbord welk woord ik ga typen? *28*

1.4 Waarom zie ik ineens overal advertenties voor huizen? *30*

1.5 Luistert mijn telefoon mee? *32*

1.6 Waarom stuurt mijn navigatie me plots een andere kant op? *34*

1.7 Waarom is de achtergrond op mijn foto vanzelf wazig? *36*

1.8 Hoe weet een streamingdienst waar ik graag naar kijk? *38*

Foto's **41**

2.1 Twee manieren om met foto's te werken *42*

2.2 Iemand of iets uit een foto verwijderen *46*

2.3 Een oude of beschadigde foto herstellen *50*

2.4 Een donkere of wazige foto redden *54*

2.5 Een gefotografeerd document leesbaar maken *57*

2.6 Wat is dit voor plant, vogel of dier? *62*

2.7 Wat is dit gerecht, en wat zit erin? *64*

Ter inspiratie *66*

Brieven en documenten **67**

3.1 Een brief die je maar half begrijpt *69*

3.2 Wat staat er precies in dit contract? 72
3.3 Twee offertes naast elkaar leggen 74
3.4 Wat vraagt dit formulier eigenlijk van me? 76
3.5 Een handleiding of een foutmelding begrijpen 78
3.6 Een lang document herleiden tot wat je moet weten 80
3.7 Een brief in een taal die je niet spreekt 82
3.8 Zelf antwoorden in een andere taal 84
3.9 Wanneer je het antwoord moet controleren 86
3.10 Een gesprek laten uittypen 88
Ter inspiratie 91

Zelf iets schrijven 93
4.1 Een toespraak voor een verjaardag of jubileum 95
4.2 Een klacht die kordaat is maar niet grof 98
4.3 Een moeilijk bericht: condoleren, weigeren, bedanken 100
4.4 Een uitnodiging, een kaartje, een aankondiging 102
4.5 Een rijmpje of een verhaaltje voor een gelegenheid 104
4.6 Iets nalezen voordat je het verstuurt 106
4.7 Hoe zorg je dat het klinkt alsof jij het geschreven hebt? 108
Ter inspiratie 110

Iets willen weten 111
5.1 Zeg erbij wat je ermee wil doen 112
5.2 Doorvragen tot je het echt begrijpt 114
5.3 Vraag het eens andersom 116
5.4 Waarom krijg ik een ander antwoord dan mijn buurvrouw? 118
5.5 Een beslissing helpen doordenken 120
5.6 Wat kan ik hiermee koken? 122
5.7 Een lijst maken van wat je moet regelen 124
5.8 Iets uitleggen aan iemand anders 126
5.9 Wanneer het antwoord verouderd kan zijn 128
Ter inspiratie 130

Zelf iets maken **131**

6.1 Een tekening voor een kaart of uitnodiging *132*

6.2 Naamkaartjes, etiketten en een menukaart *134*

6.3 Een kleurplaat of een tekening voor de kleinkinderen *136*

6.4 Een bouwplan of een knutselidee *138*

6.5 Een verhaaltje op maat, met tekeningen erbij *140*

6.6 Een liedje voor een feest of een jubileum *142*

6.7 Een affiche of een flyer voor je vereniging *144*

6.8 Mag je dit zomaar gebruiken? *147*

Ter inspiratie *150*

Klopt dat wel? **151**

7.1 Phishing en spamberichten zien er plots beter uit *152*

7.2 Een telefoontje van je nichtje dat in nood is *155*

7.3 Zijn deze recensies echt? *158*

7.4 Is deze foto echt? *160*

7.5 Is dit filmpje echt? *162*

7.6 Als je er toch bent ingetrapt *164*

Wat het van jou weet **167**

8.1 Het onthoudt informatie uit eerdere gesprekken *169*

8.2 Waar gaat jouw tekst naartoe? *172*

8.3 Wat je gerust kunt delen *174*

8.4 Wat je nooit deelt *176*

8.5 Informatie over iemand anders *178*

Een noot over het schrijfproces *180*

Over de auteur *181*

Van dezelfde auteur *181*

Inleiding

Vraag aan tien mensen wat AI is, en negen beginnen over ChatGPT. Heel begrijpelijk, want dat is hoe veel mensen voor het eerst bewust in aanraking zijn gekomen met artificiële intelligentie. Het was iets nieuws, en iedereen had het erover. Het leek een soort “slimme zoekrobot” die je een antwoord geeft op al je vragen en ook nog eens grappige versies kan maken van je profielfoto.

Dat is niet fout, maar AI is zoveel meer dan dat. Het zit echt verweven in je dagelijks leven, alleen was je je daar waarschijnlijk niet van bewust omdat niemand dat uitdrukkelijk had gezegd. Denk maar aan de spamfilter die beslist welke mail je wel en niet te zien krijgt. Of je fotoapp, die alle foto's van je hond bij elkaar zet. Of je toetsenbord dat tijdens het typen je volgende woord al klaarzet. Je gebruikt het al jaren. Je noemde het alleen anders.

Terug naar ChatGPT en andere soortgelijke tools, want die brachten AI echt onder de aandacht. Wat zo vernieuwend was aan deze AI-tools, was dat ze werkten op basis van een groot taalmodel. En met de komst van ChatGPT kon het grote publiek daar voor het eerst zelf mee aan de slag gaan.

Dus wat is dat dan, een groot taalmodel? In gewone taal: het is een vorm van artificiële intelligentie waarmee je als het ware kan praten door de manier waarop deze modellen getraind zijn. Ze hebben enorme hoeveelheden tekst gelezen, waaruit ze geen kennis hebben opgedaan, maar patronen hebben leren kennen: welk woord volgt doorgaans op welke woorden?

Als je iets vraagt aan een groot taalmodel, zal het woord voor woord bepalen of “voorspellen” wat er waarschijnlijk volgt, op basis van al die patronen die het heeft geleerd. Er wordt niets opgezocht en integraal van het internet gekopieerd. Het antwoord ontstaat letterlijk op het moment dat je het vraagt.

Die voorspelling gebeurt natuurlijk niet in het wilde weg, anders zou je het ene onzinnige antwoord na het andere krijgen. Alles gebeurt binnen een bepaalde context. En die context geef jij mee door de vraag die je stelt.

“Woorden voorspellen” klinkt misschien heel simplistisch als je weet dat een AI-tool een ingewikkelde brief van het ziekenhuis kan uitleggen en een liedjestekst of zelfs een hele toespraak kan schrijven, en toch is het niet meer dan dat. De AI-tool is hier gewoon ontzettend goed in. Het is letterlijk gemaakt om zo vlot en natuurlijk mogelijk te schrijven. Maar dit verklaart wel waarom het af en toe de bal helemaal misslaat en iets beweert wat nergens op slaat. Een woord dat waarschijnlijk volgt, is niet altijd hetzelfde als een woord dat klopt.

Aan de slag met AI

Misschien heb je het gevoel dat je iets gemist hebt, dat iedereen dit al kan en dat jij te laat bent. Of misschien ben je nog niet met AI aan de slag gegaan omdat je “niets van computers kent, dus dit zal ook wel te moeilijk zijn zeker?” Maar niets is minder waar. Om goed met AI te werken hoef je helemaal niet mee te zijn met de nieuwste technologische snufjes. Je moet maar één ding kunnen: communiceren. Als je kan zeggen wat je wil, dan kan je ook met een AI-tool werken. Je moet gewoon weten hoe je eraan begint.

Dit boek bestaat uit zestig korte stukken: ideeën om je op weg te helpen en adviezen over de potentiële valkuilen, zodat je vol zelfvertrouwen aan de slag kan gaan. Je hoeft ze niet op volgorde te lezen. Je hoeft ze zelfs niet allemaal te lezen. Elk stuk staat op zichzelf: een situatie die je herkent, wat er gebeurt, hoe je het aanpakt en waarop je moet letten. Lees er een op een zondagnamiddag, probeer het eens, experimenteer een beetje en leg het boek daarna weer weg.

Enkele AI-tools op een rij

Als je nog nooit met een AI-tool hebt gewerkt, kan het aanbod misschien overweldigend lijken. Elke dag lijken er wel nieuwe tools op te duiken. Maar hoe weet je nu welke tool je moet kiezen en waarvoor je hem kunt gebruiken? De lijst op de volgende pagina wil je op weg helpen.

Dit is de enige bladzijde in dit boek waar tools bewust worden opgesomd en aanbevolen. Verderop valt er af en toe een naam, bijvoorbeeld bij de stappen in het fotohoofdstuk, maar meestal staat er gewoon “de AI-tool”, omdat het dan niet uitmaakt welke je kiest.

Deze lijst is slechts een greep uit het aanbod. In de linkerkolom staan de meest voorkomende taken waarvoor mensen AI inschakelen. In de middelste kolom worden enkele van de meest gebruikte tools per taak opgesomd. Is dat nog steeds te veel keuze, kijk dan naar de laatste kolom. Daar staat waar je begint als je nog nooit iets hebt geprobeerd.

De AI-tools in die laatste kolom zijn gekozen omdat ze het makkelijkst zijn om mee te beginnen. Het zijn tools die meerdere taken kunnen uitvoeren, zodat je niet voor elke taak een andere tool moet leren kennen. Het wil dus niet zeggen dat deze tools automatisch ook de beste zijn. Ze kunnen gewoon het meest.

Uiteindelijk is er maar één ding dat echt de doorslag mag geven bij je keuze: bij welke AI-tool voel je je zelf het prettigst? Misschien is dit de tool waar je al het meest over hebt gehoord of waar je weet dat anderen mee werken. Misschien vind je die zelf het makkelijkst of het overzichtelijkst om mee te werken. Of misschien vind je de antwoorden net iets beter of vind je de schrijfstijl vlotter klinken. Welke AI-tool je ook kiest, alles wat in dit boek staat, werkt ermee.

Waarvoor je het wil gebruiken	Enkele mogelijkheden	Begin hier
Schrijven, uitleggen, samenvatten	ChatGPT, Claude, Gemini, Copilot, Le Chat	ChatGPT
Vertalen	DeepL, Google Translate, of een van de schrijftools hierboven	DeepL
Iemand of iets uit een foto halen, een foto herstellen	Google Foto's, Apple Foto's, Samsung Galerij	Google Foto's
Een papieren foto inscannen	Fotoscan, of de scanfunctie in je fotoapp	Fotoscan
Een gefotografeerd document leesbaar maken	Google Lens, Apple Notities, Adobe Scan	Google Lens
Planten, vogels en dieren herkennen	Google Lens, PlantNet, Merlin, ObsIdentify	Google Lens
Een tekening of afbeelding laten maken	ChatGPT, Gemini, Copilot, Adobe Firefly	ChatGPT
Een affiche, kaart of etiket opmaken	Canva, of gewoon Word	Canva
Een liedje laten maken	Suno, Udio	Suno
Een foto of een bericht controleren	Google Lens, TinEye, contentcredentials.org	Google Lens

Hoe je eraan begint

Je hebt je AI-tool gekozen. En nu? De volgende alinea's leggen stap voor stap uit hoe je met een AI-tool aan de slag gaat. Heb je dit al eens eerder gedaan? Dan kan je dit onderdeel overslaan en meteen verdergaan naar "hoe je het vraagt".

1. Maak een account aan

Bij de meeste tools moet je je één keer aanmelden. Je kan een volledig nieuw account aanmaken, met je e-mailadres en een nieuw wachtwoord, of je kan op een knop klikken waarmee je je aanmeldt via een account dat je al hebt, bijvoorbeeld je Google-account of je Apple-account. Meestal krijg je de keuze tussen een gratis en een betaald account. Voor alles wat in dit boek staat, is de gratis versie genoeg. En geen zorgen, als je je later bedenkt, kun je altijd nog upgraden naar de betaalde versie.

2. Wat je ziet

Zodra je je account hebt aangemaakt, kom je terecht in het hoofdscherm. Dit scherm is grotendeels leeg, maar wat meteen opvalt, is een leeg vakje met een knipperend streepje dat wacht tot je iets typt. Dit is alles wat je nodig hebt om aan het echte werk te beginnen. Zodra je hier je vraag typt, begin je aan je eerste gesprek met je AI-tool.

3. Wat je als eerste typt

Als je nog nooit met een AI-tool hebt gewerkt, is het soms moeilijk om te weten waar te beginnen. Maar het voordeel van zo'n tool is dat je het ook gewoon kunt vragen. Als je al een idee wil krijgen van de mogelijkheden, nog voordat je met de tips in dit boek aan de slag wil gaan, kun je een van de volgende vragen intypen:

- “Leg in gewone taal uit wat jij voor mij kunt doen, met een paar voorbeelden.”
- “Ik heb dit nog nooit gebruikt. Stel me drie vragen om te ontdekken waar ik iets aan zou hebben.”
- Vraag iets waarvan je het antwoord al weet, zoals je beroep of een hobby. Zo kun je zelf het antwoord beoordelen dat je terugkrijgt en krijg je een beter beeld van hoe betrouwbaar het is.

4. Wat er dan gebeurt

Het antwoord verschijnt woord voor woord, alsof er iemand zit te typen. Je kan meelezen terwijl de AI-tool je antwoord schrijft. Of je kunt alvast verder typen, omdat je nog aan iets dacht dat je in je eerste vraag was vergeten. Dit is immers geen zoekbalk waar je één vraag in stopt. Het is een gesprek.

De meeste AI-tools hebben ook een stopknop. Die mag je gerust gebruiken als je ziet dat het de verkeerde kant op gaat. Je hoeft niet te wachten tot de tool klaar is met schrijven.

5. Na dat eerste gesprek

Als je een nieuwe vraag wil stellen die niets met je eerste vraag te maken heeft, open je een nieuw gesprek. Meestal doe je dat met een plusje of een potloodje bovenaan. Je begint met een schone lei, en niets uit dat eerste gesprek wordt hierin meegenomen.

Als je een nieuw gesprek bent begonnen, wil dat niet zeggen dat je het oude kwijt bent. Het staat nog steeds in een lijst met al je eerdere gesprekken. Meestal vind je die terug aan de zijkant, al moet je soms eerst op drie horizontale streepjes klikken voordat de lijst verschijnt. Het geeft je een handig overzicht van alles wat je eerder hebt gedaan, en als je een gesprek niet meer nodig hebt, kun je het daar ook verwijderen.

Dit is een voorbeeld van hoe het eruit kan zien. Al deze knoppen vind je terug in elke AI-tool, maar ze kunnen wel op een andere plaats staan.

6. Een woord dat je vaak hoort

Er is een woord dat je misschien al vaker hebt gehoord als het gaat over AI: “prompt”. Een prompt is wat je intypt of inspreekt als je met een AI-tool werkt, en het stellen van zo’n vraag wordt prompten genoemd.

In dit boek wordt dat woord bewust niet gebruikt, omdat het veel mensen onterecht afschrikt. “Prompten” wordt immers vaak voorgesteld als een vaardigheid die je moet leren en onder de knie moet krijgen voordat je met AI kunt werken. Maar eigenlijk is dat helemaal niet zo ingewikkeld. Een prompt is gewoon wat je vraagt. Daarom wordt in dit boek bewust de keuze gemaakt om woorden als “vragen” en “praten” te gebruiken. Want meer is het niet. Je hebt geen trucs of technische kennis nodig. Als je hier een vraag stelt zoals je die ook aan een mens zou stellen, dan ben je al aan het prompten.

Hoe je het vraagt

Als je een vraag stelt aan AI, is er één gouden regel: hoe meer informatie je geeft, hoe beter het antwoord zal zijn. Dat is de belangrijkste tip van het hele boek. Als je maar één ding onthoudt uit alles wat je hier leest, dan moet het dit zijn.

De impact van deze regel wordt meteen duidelijk als je deze twee vragen vergelijkt.

- "Schrijf een brief aan mijn verzekeraar."
- En: "Schrijf een brief aan mijn verzekeraar, ik ben het niet eens met de afrekening van vorige maand, ik heb al twee keer gebeld en twee keer iets anders te horen gekregen, ik wil dat het bedrag wordt teruggestort, hou het zakelijk en niet boos, en niet langer dan een halve bladzijde."

Dat is misschien een minuutje extra typen, maar je krijgt een volstrekt ander antwoord. Je hoeft niet eens na te denken over hoe je het vraagt en of je het wel mooi verwoordt. Je mag letterlijk typen wat je denkt, zoals je het denkt, zonder enige structuur, en de AI-tool gaat voor je aan de slag. Het belangrijkste is dat je genoeg context geeft. Zo krijg je een brief die echt aansluit bij wat je nodig hebt.

Enkele zaken die je kan vermelden om je AI-tool de nodige context te geven:

- De situatie: wat er aan de hand is en waarom je dit nodig hebt.
- Voor wie het is: een instantie, je zus, de leden van je vereniging.
- De toon: zakelijk, hartelijk, stevig, luchtig.
- Hoe lang: vijf zinnen, een halve bladzijde, drie minuten spreken.
- Wat je juist niet wilt: geen klachtenbrief, niet boos of agressief.

Dit zijn uiteraard maar enkele voorbeelden van hoe je context kunt toevoegen. Er is nooit één juiste vraag. Misschien doet de lengte er niet toe, maar is de toon des te belangrijker. Of misschien is er een bepaalde zin die er zeker in moet staan. Er bestaat dus geen kant-en-klare vraag om "de perfecte brief" te krijgen. Alles hangt af van wat je nodig hebt.

En wat je ook vraagt, het eerste antwoord is bijna nooit het beste. Je krijgt zelden meteen wat je voor ogen had. Beschouw je eerste vraag gewoon als het vertrekpunt. De AI-tool gaat ermee aan de slag en geeft je een eerste resultaat, en dan kun je dat gaan bijschaven. Je mag zeggen dat het te lang is, te formeel of niet wat je bedoelde. Je mag zeggen dat er informatie ontbreekt en vragen om nog een alinea toe te voegen. Je mag zelfs zeggen dat je je hebt bedacht, en dat je toch wil dat je brief wat harder klinkt, of net wat vriendelijker. Je kan het antwoord zo vaak bijsturen als je wil, de AI-tool zal nooit klagen dat je weer een aanpassing vraagt.

Als het toch niet lukt

Af en toe durven er wel eens dingen mislopen als je met een AI-tool werkt. Je krijgt niet het antwoord dat je had verwacht, of het doet zelfs iets wat je helemaal niet had gevraagd. Dit wil niet zeggen dat je gewoon moet opgeven en zeggen: “het is niets voor mij” of “dit zal nooit werken.” Soms kun je het resultaat heel makkelijk bijsturen, zodat je met één of twee extra vragen toch de verwachte uitkomst krijgt. En soms ligt het ook gewoon aan de AI-tool en de manier waarop die werkt.

1. Het antwoord is veel te lang

Dit overkomt bijna iedereen, en het is heel makkelijk op te lossen. Zeg gewoon: “korter, in vijf zinnen” of: “alleen het antwoord, zonder uitleg”.

Als je op voorhand al weet hoe lang het antwoord moet zijn, kun je dit onmiddellijk vermelden in je eerste vraag. Zo voorkom je dat je op dit punt moet bijsturen.

2. De AI-tool snapt niet wat je bedoelt

Dit gebeurt meestal als je een zeer korte vraag stelt zonder de situatie te delen. In dat geval raadt de AI-tool gewoon wat je wil, en dat raden gebeurt op basis van wat de meeste mensen bedoelen.

Vertel wat er aan de hand is in plaats van alleen wat je wil. Twee zinnen erbij lossen dit vrijwel altijd op.

3. Je krijgt steeds hetzelfde antwoord

Dezelfde vraag nog eens stellen levert ook hetzelfde soort antwoord op. Dat is geen koppigheid: er is niets veranderd aan wat je vroeg, dus de AI-tool werkt met dezelfde gegevens.